

ΑΡΘΡΑ

Η ορθή τοποθέτηση του κ. Στουρνάρα

Κεντρικό σημείο στο προεκλογικό αφήγημα του ΣΥΡΙΖΑ για «καθαρή έξοδο» από τα μνημόνια τον Αύγουστο που μας έρχεται αποτελεί η πρόσφατη σφοδρή αντίδραση στις υποδείξεις του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για προληπτική γραμμή στήριξης. Η κυβέρνηση, μέσω διαφόρων εκπροσώπων της, εκμεταλλεύεται κάθε ευκαιρία (και πρόσφατα χρησιμοποίησε και τις υπηρεσίες ενός πρώην επιτυχημένου τραπεζίτη) να υποστηρίξει ότι η προληπτική πιστωτική γραμμή είναι όχι μόνον περιττή, αλλά και επιβλαβής, γιατί θα παρατείνει την παραμονή της Ελλάδας κάτω από σκληρή επιτήρηση, νέους περιορισμούς και έλλειψη ανεξαρτησίας στη δημοσιονομική διαχείριση.

Η άποψη της κυβέρνησης και των υποστηρικτών της στην αντιπαράθεση με τον κ. Στουρνάρα αντικατοπτρίζει μια καθαρά πολιτική τοποθέτηση, που δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. «Καθαρή» έξοδος από τα μνημόνια, δηλαδή επιστροφή στο 2009, χωρίς διεθνή εποπτεία, δεν υπάρχει. Ο λόγος είναι ότι τα καταστατικά τόσο των ευρωπαϊκών θεσμών όσο και του ΔΝΤ απαιτούν τη στενή παρακολούθηση κάθε χώρας που έχει δανειστεί τα τεράστια ποσά που άντλησε η Ελλάδα από τα αντίστοιχα ιδρύματα. Στο ΔΝΤ ο όρος είναι «Post Program Monitoring» και ο έλεγχος διαρκεί τουλάχιστον δύο χρόνια, με εξαμηνιαίες αξιολογήσεις της οικονομίας και τη δημοσιοποίηση αντίστοιχων εκθέσεων.

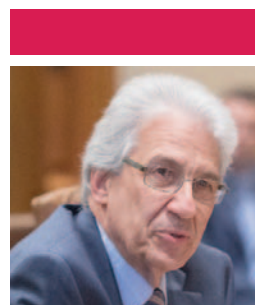
Ποια, είναι, λοιπόν, η διαφορά ανάμεσα στις αξιολογήσεις στη διάρκεια των μνημονίων και εκείνες μετά τη λήξη της μνημονιακής περιόδου; Ότι οι πρώτες αξιολογήσεις απαιτούσαν τη λήψη μέτρων, και συνήθως κάτω από αυστηρές προθεσμίες, για την εκταμίευση της επόμενης δόσης, ενώ οι μελλοντικές αξιολογήσεις θα παίρνουν περισσότερο τη μορφή αναλύσεων και εισηγήσεων, εφόσον δεν θα συνδέονται με περαιτέρω χρηματοδότηση της ελληνικής οικονομίας. Αλλά οι διεθνείς κεφαλαιαγορές, από τις οποίες πλέον θα αντλεί πόρους η κυβέρνηση (με επιτόκια τουλάχιστον τριπλάσια εκείνων που είχε στη διάθεσή της από τον ESM) θα παρακολουθούν στενά τις εξελίξεις στη χώρα και θα πράττουν ανά-

λογα: υποτροπή στις δεσμεύσεις για την τήρηση των υποσχθέντων μεταρρυθμίσεων θα οδηγήσει σε περιορισμό της ρευστότητας που θα είναι διαθέσιμη στην Ελλάδα - είτε με ποσοτικούς περιορισμούς είτε με απαγορευτική άνοδο των επιτοκίων.

Σ' αυτό το σημείο έγκειται η σημασία της προληπτικής πιστωτικής γραμμής. Αντίθετα με τις διακηρύξεις της κυβέρνησης και των υποστηρικτών της, η προληπτική πιστωτική γραμμή αποτελεί δίχτυ ασφαλείας για κάθε χώρα που προσεγγίζει διστακτικά τις αγορές έπειτα από πολυετή απουσία. Η λογική είναι απλή: αν οι νέοι πιστωτές της Ελλάδας (δηλαδή το διεθνές καπιταλιστικό σύστημα στο οποίο προσβλέπει τώρα η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ!) διαπιστώσουν κάποιο εκτροχιασμό της πορείας (λ.χ. στα δημοσιονομικά ή στον ρυθμό των αποκρατικοποιήσεων), είναι πολύ πιθανότερο να εξακολουθήσουν να χρηματοδοτούν την Ελλάδα με ευνοϊκούς όρους εάν υπάρχει προληπτική πιστωτική γραμμή, παρά εάν η κυβέρνηση προσπαθεί εναγωνίως να βρει πόρους για την εξυπηρέτηση των παλαιών δανείων της.

Οι διεθνείς κεφαλαιοκράτες ενδιαφέρονται για τη μεσοπρόθεσμη πιστοληπτική φερεγγυότητα της Ελλάδας και η ύπαρξη προληπτικής πιστωτικής γραμμής από τον επίσημο τομέα θα είναι γι' αυτούς διασφάλιση ότι δεν θα χάσουν το 53% των κεφαλαίων τους όπως συνέβη το 2012.

Είμαι βέβαιος ότι η Τράπεζα της Ελλάδος έχει αναλύσει διεξοδικά τη διεθνή εμπειρία από την ύπαρξη προληπτικών πιστωτικών γραμμών στήριξης, αλλά εγώ θα σταθώ στην πιο επιτυχημένη περίπτωση του ΔΝΤ: την περίπτωση του Μεξικού. Η γραμμή στήριξης του ΔΝΤ, που έχει τον επίσημο τίτλο Ευέλικτη Πιστωτική Γραμμή (EΠΓ - Flexible Credit Line), δημιουργήθηκε πριν από 9 ακριβώς χρόνια και μέχρι τώρα τρία κράτη-μέλη του διεθνούς οργανισμού την έχουν αξιοποιήσει: η Πολωνία, η Κολομβία και το Με-

Του Θάνου Κατσάμπα*

* Ο κ. Θάνος Κατσάμπας διετέλεσε ανώτερο στέλεχος και μέλος του Εκτελεστικού Συμβουλίου του ΔΝΤ.

ξικό. Στην τελευταία ανανέωση για το Μεξικό, που αιτήθηκε τον Νοέμβριο του 2017, το Εκτελεστικό Συμβούλιο το ΔΝΤ ενέκρινε το τεράστιο ποσό των 88 δισ. δολαρίων, σε αναγνώριση τόσο της σφαιρικής οικονομικής πολιτικής της χώρας όσο και των κινδύνων που ελλοχεύουν με την προεδρία Τραμπ στις ΗΠΑ. Σε εμπειριστωμένες αναλύσεις του ΔΝΤ που συνόδευαν την αίτηση του Μεξικού, τα στελέχη του οργανισμού κατέδειξαν ότι σε όλη τη περίοδο από το 2009 η ύπαρξη της ΕΠΓ στο οπλοστάσιο του Μεξικού βοήθησαν τη χώρα να έχει και απρόσκοπτη πρόσβαση στις διεθνείς κεφαλαιαγορές και με ευνοϊκούς όρους. Είναι χαρακτηριστικό (και απαιτεί συνεχή υπενθύμιση) το γεγονός ότι και το Μεξικό και η Πολωνία και η Κολομβία ουδέποτε άντλησαν κεφάλαια από τα ποσά που είχαν στη διάθεσή τους από τις αντίστοιχες ΕΠΓ. Και οι τρεις χώρες χρησιμοποίησαν τη πιστωτική γραμμή σαν προληπτική γραμμή στήριξης, παρά την

ανακριβή παρατήρηση που είδε πρόσφατα το φως της δημοσιότητας στα ελληνικά media ότι «όλοι γνωρίζουμε και εντός και εκτός της χώρας ότι η ύπαρξη προστασίας μέσω της προληπτικής πιστωτικής γραμμής οδηγεί τελικά στη χρήση της». Εντυπωσιακή ανακρίβεια. Πρέπει, τέλος, να διευκρινιστεί ότι αν η Ελλάδα ζητήσει προληπτική πιστωτική γραμμή, αυτή θα παραχωρηθεί από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς, όχι από το ΔΝΤ. Οι προϋποθέσεις ενός τέτοιου αιτήματος, και οι λεπτομέρειες για την τελική έγκρισή του, είναι ακόμη άγνωστες. Αλλά εννοιολογικά και ουσιαστικά δεν θα υπάρχουν σημαντικές διαφορές από την αντίστοιχη ΕΠΓ του ΔΝΤ. Συμπερασματικά, ενώ οι αντιδράσεις στις παραινέσεις του κ. Στουρνάρα έχουν πολιτικές σκοπιμότητες, η τοποθέτηση του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος είναι ορθή γιατί βασίζεται σε τεχνοκρατική ανάλυση στατιστικών δεδομένων από τη διεθνή εμπειρία. [SID:11763322]

Ηλεκτρονικό περιουσιολόγιο

Είναι γνωστόν ότι αν το δηλούμενο πραγματικό εισόδημα φυσικού προσώπου είναι μικρότερο από το τεκμαρτό εισόδημα, δηλαδή αυτό που προκύπτει από το άθροισμα των «αντικειμενικών» δαπανών διαβίωσης και των δαπανών που καταβάλλονται για απόκτηση περιουσιακών στοιχείων, τότε φορολογείται το συνολικό τεκμαρτό εισόδημα. Όμως ο προσδιορισμός του φορολογητέου εισοδήματος βάσει των τεκμηρίων είναι μια πρακτική η οποία χρησιμοποιείται σε λίγες χώρες όπου παρατηρείται φοροδιαφυγή σε πολύ μεγάλη έκταση. Δυστυχώς στη χώρα μας, σύμφωνα με τα στοιχεία διεθνών οικονομικών οργανισμών, η φοροδιαφυγή μπορεί να είναι μεγάλη, αλλά το γεγονός αυτό καθαυτό δεν μπορεί να συμβάλει στη διατήρηση ενός αναχρονιστικού τρόπου προσδιορισμού του φορολογητέου εισοδήματος, κάτι που δεν συμβαίνει σε πολλές άλλες χώρες στις οποίες παρατηρείται έξαρση του φαινομένου της φοροδιαφυγής.

Μελετώντας τα φορολογικά συστήματα άλλων χωρών, παρατηρούμε ότι δεν χωράει προσδιορισμός του φορολογητέου εισοδήματος βάσει τεκμηρίων, ειδικά αυτών της διαβίωσης, επειδή αφενός μεν έχει σημαντικά μειονεκτήματα, όπως π.χ. του μεγάλου διαχειριστικού κόστους σε σχέση με το προσδοκώμενο αποτέλεσμα, αφετέρου δε δημιουργεί σειρά στρεβλώσεων που δεν ταιριάζουν με την έννοια ενός μοντέρνου και κοινωνικά δίκαιου φορολογικού συστήματος. Η απόκτηση περιουσιακών στοιχείων,

ή/και ο τρόπος διαβίωσης, είναι κατ' αρχήν ενδείξεις φοροδοτικής ικανότητας, και μόνο εφόσον οι σχετικές πραγματοποιούμενες δαπάνες δεν καλύπτονται με δηλωθέντα εισοδήματα ή/και με οποιονδήποτε άλλο νόμιμο τρόπο, τότε το γεγονός, αυτό καθαυτό, θα πρέπει να χρησιμοποιείται από τον έλεγχο για τον προσδιορισμό του πραγματικού, συνεισφοράς και του φορολογητέου εισοδήματος.

Οι «αντικειμενικές» δαπάνες διαβίωσης που μόνο κατ' αντικειμενικό τρόπο δεν προσδιορίζονται, όπως και οι δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων με τον τρόπο που λειτουργούν σήμερα, ως τρόπος προσδιορισμού του φορολογητέου εισοδήματος, δεν παράγουν ουσιαστικό αποτέλεσμα και κατά συνέπεια δεν καταπολεμούν τη φοροδιαφυγή διότι απλά καλλιεργούν την ψευδαίσθηση ότι φορολογούνται όλα τα εισοδήματα. Γνωρίζουμε πολύ καλά ότι με τα τεκμήρια τιμωρούνται φορολογικά συνήθως χαμηλόμισθοι υπάλληλοι οι οποίοι έχουν την ατυχία να διαθέτουν κάποια περιουσιακά στοιχεία (σπίτι, αυτοκίνητο, σπύτι στο χωριό συνήθως από κληρονομιά) από τα οποία προκύπτει τεκμαρτό εισόδημα μεγαλύτερο από το πραγματικό, ενώ λαμβάνουν συγχωροχάρτι αυτοί που έχουν τη δυνατότητα να αποκρύπτουν τα πραγματικά τους εισοδήματα.

Του Γιώργου Α. Κορομπλά*

* Ο κ. Γιώργος Α. Κορομπλάς είναι πρόεδρος του Ινστιτούτου Οικονομικών και Φορολογικών Μελετών.

Λύση υπάρχει, όπως σε όλα τα προβλήματα, αρκεί να υπάρχει και η βούληση για την εξεύρεσή της. Λύση είναι η δημιουργία του ηλεκτρονικού περιουσιολογίου, όπως αυτό έχει εξαγγελθεί κατά καιρούς, αλλά δυστυχώς ακόμα δεν έχει γίνει, το οποίο πρέπει να εφαρμοστεί και να λειτουργήσει, όχι όμως με τη μορφή της σημερινής λειτουργίας των τεκμηρίων, αλλά ως το κύριο εργαλείο εντοπισμού και φορολόγησης των εισοδημάτων που μέχρι σήμερα διαφεύγουν, ειδικά αυτών των προσώπων που ενώ φορολογικά δηλώνουν «πτωχοί», αφενός διάγουν προκλητικά υπερπολυτελή βίο και αφετέρου αποκτούν μεγάλης αξίας περιουσιακά στοιχεία. Με την εκμετάλλευση από την ΑΑΔΕ των στοιχείων του περιουσιολογίου οι μεταβολές στην περιουσιακή κατάσταση οι οποίες δεν θα δικαιολογούνται επαρκώς θα οδηγούν σε άμεσο φορολογικό έλεγχο και καταλογισμό των φόρων, συνεπώς με έναν καλό σχεδιασμό το ηλεκτρονικό περιουσιολόγιο μπορεί να γίνει το εργαλείο εκείνο που θα συμβάλει στη μείωση της φοροδιαφυγής, άρα στην αύξηση των εσόδων, μειώνοντας τη συνολική φορολογική επιβάρυνση αυτών που επί σειρά ετών έχουν επωμισθεί στις πλάτες τους τα βά-

ρη άλλων. [SID:11763319]